

DOĞRU ÖLÇÜP TARTMAK (1)

(...dünden devam)

A'râf: 39/85. âyette Medyen halkına elçi olarak görevlendirilen Şu-'ay-b'ın, ticârette hîleliyi, ölçü ve tartıdan çalmayı alışkanlık haline getiren halka, Allah'a kulluk etmelerini, O'ndan başka tanrıları olmadığını, O'ndan başkasına tapılamayacağını söylediği anlatılmaktadır.

Şu'ayb'ın sözleri Şu'arâ Sûresi'nde de yinelenir:

"Ölçüyü tam yapın, eksiltenlerden olmayın. Doğru terâzî ile tartın. İnsanların haklarını kısmayın. Yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık çıkarmayın."

(Şu'arâ

: 47/181-183)

Kureyş kabîlesi ticaretle geçinirlerdi. Kışın Yemen, yazın Şam taraflarına ticaret kervanları gönderirlerdi. Bol para kazanan kabiliyetli tâcirler, aynı zamanda tefecilikle de halkın kanını emerler, tartı ve ölçüde hîle yaparak halkı aldatırlardı.

İşte Şu'ayb'ın kavmine söylediği *"Ölçü ve tartıyı tam yapın, halkın malını eksik vermeyin"* sözü, Kur'ân'ın dinleyicileri için de söyleniyordu.

Kur'ân'da bu kıssaların anlatımındaki amaç, belli bir toplumun hayat öyküsünü anlatmaktan çok, tarih boyunca gelmiş milletler arasında ortak olumsuz davranışlar sergileyen insanların sonucunu hatırlatarak öğüt vermektir. Daha doğrusu Kur'ân'ın hitâbetiği toplumdaki olumsuz davranışlar, bu kıssalarda canlandırılarak kendi kötülüklerini müşriklerin gözleri önüne sermek, böylece onları uyarmaktır. Kur'ân kıssaları bir hayat öyküsü olmaktan ziyade, hayâtın kendisidir. Asıl amaç, müşriklerin öteki peygamberlerin kavimlerinde bulunan vasıflarını, kıssa tarzında gözler önüne serip, diğer peygamberlere isyân edenlerin helâk olduğu gibi bunların da helâk olacaklarını vurgulamaktır.

Aşılanmak istenen fikir, tarihî gerçeklerle ifade edilirse çok daha etkili olur. Halk, somut olaylar dinlemek ister. İnsan doğası hikâyeden hoşlanır. İşte Kur'ân-ı Kerîm, insan ruhunun bu özelliğini göz önünde tutarak “En güzel kıssa”ları anlatmak, aşırılığa kaçmadan tarihten örnekler vermek suretiyle düşünce aşılanmanın yolunu tutmuştur. Öğüt ve irşâdda en güzel yol da budur. Bu vak'alar, Kur'ân'ın parlak, câzip üslûbuyla âdetâ bir sinema filmi gibi, tablo gibi halkın gözleri önüne serilmekte, oradan alınacak izlenimler ve ibretler de zihinlere nakşedilmektedir. Sanki bu vak'alar birer öğretici film görevini yapmaktadır. Öyle söz haline gelmiş belgesel filimler ki bin defa görülse usanılmıyor, tekrar görülmek, seyredilmek isteniyor” (İslâma İtirazlar, s. 486-487, Ankara, 1983)

. Anlatılan kıssaların hepsinde Hz. Muhammed'in çağdaşı ve muhatabı olan Arap toplumunun bir iptilâsı dile getirilmektedir.

(devamı yarın..)